DOMSTOLENS DOM
9. juli 1987 *

I sag 356/85,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved ledende juridisk konsulent Henri Etienne som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Kommissionens Juridiske Tjeneste, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøger,

støttet af

Den Franske Republik, ved Gilbert Guillaume som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg på den franske ambassade, 9 boulevard Prince-Henri, Luxembourg,

intervenient,

mod

Kongeriget Belgien, ved udenrigsministeren ved Robert Hoebaer, direktør i Ministeriet for Udenrigsanliggender, Udenrigshandel og Udviklingssamarbejde, som befuldmægtiget, bistået af Jacques Delbeke, konsulent i Finansministeriet, og med valgt adresse i Luxembourg på den belgiske ambassade, 4, rue des Girondins, Luxembourg

sagsøgt,

angående en påstand om, at det statueres, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser efter EØF-Traktatens artikel 95 ved at opkræve en højere moms af vin af friske druer, som er en importvare, end af øl, som er en indenlandsk fremstillet vare,

har

* Processprog: Fransk.

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene, T. F. O'Higgins og F. Schockweiler, dommerne G. Bosco, O. Due, U. Everling, K. Bahlmann, R. Joliet og J. C. Moitinho de Almeida,

generaladvokat: J. L. da Cruz Vilaça
justitssekretær: fuldmægtig B. Pastor

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 17. december 1986,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 26. februar 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 19. november 1985, har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-Traktatens artikel 169 anlagt sag med påstand om, at det statueres, at Kongeriget Belgien har tilsidesat sine forpligtelser efter EØF-Traktatens artikel 95 ved at opkræve en højere moms af vin af friske druer, som er en importvare, end af øl, som er en indenlandsk fremstillet vare.

2 Ved kendelse af 29. april 1986 har Domstolen imødekommet en begæring fra Den Franske Republik om at måtte indtræde som intervenient til støtte for Kommissionens påstande.

3 Det fremgår af sagen, at der efter den siden 1. januar 1983 gældende belgiske lovgivning opkræves en moms på 25% af visse drikkevarer, herunder vin af friske druer, når de leveres til hjemmeforbrug. Momsen ved levering af øl til hjemmeforbrug udgør derimod kun 19%. Da der ikke fremstilles vin i Kongeriget Belgien men derimod findes en betydelig indenlandsk ølproduktion, følger det heraf, at den største fiskale byrde er pålagt en vare, hvoraf næsten hele efterspørgslen dæk-

kes ved import, mens den vare, hvoraf der findes en betydelig indenlandsk produktion, er pålagt en mindre fiskal byrde.

4 Vedrørende detaljerne i den pågældende belgiske lovgivning, retsforhandlingernes forløb og parternes anbringender og argumenter henvises til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

5 Da Kommissionen har baseret sin påstand i sagen på den antagelse, at vin og øl er konkurrerende varer i den betydning, der er forudsat i Traktatens artikel 95, stk. 2 — som vedrører interne afgifter af protektionistisk art —, må denne bestemmelses anvendelsesområde indledningsvis fastslås.

6 I henhold til Domstolens faste praksis har artikel 95 i sin helhed til formål dels at sikre frie varebevægelser mellem medlemsstaterne på normale konkurrencevilkår ved fjernelse af enhver form for beskyttelse via interne afgifter, som diskriminerer varer fra andre medlemsstater, og dels at sikre, at de interne afgifter er konkurrencemæssigt neutrale i forholdet mellem indenlandsk fremstillede og importerede varer.

7 I denne sammenhæng er formålet med artikel 95, stk. 2, især at afskaffe enhver form for indirekte afgiftsmæssig beskyttelse i forhold til importerede varer, som — uden at være lignende indenlandske varer jfr. stk. 1 — dog delvist, indirekte eller potentielt konkurrerer med visse af de indenlandske varer.

8 Parterne er uenige om anvendelsen af disse kriterier på den pågældende belgiske lovgivning. Uenigheden vedrører dels spørgsmålet om, i hvilket omfang der består et konkurrenceforhold mellem vin og øl, dels spørgsmålet, om den pågældende afgiftsordning har en beskyttende karakter.

Konkurrenceforholdet mellem vin og øl

9 Vedrørende konkurrenceforholdet mellem vin og øl gør Kommissionen gældende, at alle vine af friske druer må anses som konkurrerende med øl som forudsat i Traktatens artikel 95, stk. 2. Derimod gør den belgiske regering gældende, at når de eksisterende kvalitets- og prisforskelle på vin tages i betragtning, kan kun lette og billige vine konkurrere med øl.

10 Det bemærkes, at Domstolen i dommene af 27. februar 1980 og 12. juli 1983 (sag 170/78, Kommissionen mod Det Forenede Kongerige, Sml. 1980, s. 417 og Sml. 1983, s. 2265) har fastslået, at vin og øl i et vist omfang tilfredsstiller samme behov, således at de delvist substituerer hinanden. På baggrund af de store kvalitets- og dermed prisforskelle på vine, har Domstolen i de nævnte domme fastslået, at det afgørende konkurrenceforhold mellem øl, som er en populær og almindeligt indtaget drikkevare, og vin, skal fastslås på grundlag af de vine, der er mest tilgængelige for det store publikum, det vil i almindelighed sige de letteste og billigste vine, og at det derfor er på denne baggrund, at den afgiftsmæssige sammenligning skal finde sted.

11 Disse slutninger finder ligeledes anvendelse i den foreliggende sag, idet det ikke af sagens akter fremgår, at det belgiske marked er så særegnet, at der er grundlag for en anden vurdering. Følgelig har kun de vine, der kan betegnes som daglige forbrugsgoder, og som normalt er billige, tilstrækkeligt mange af de samme egenskaber som øl til at kunne udgøre et alternativ for forbrugeren, og kun disse vine kan anses for at konkurrere med øl i Traktatens artikel 95, stk. 2's forstand.

Afgiftsordningens protektionistiske karakter

12 Vedrørende afgiftssystemets protektionistiske karakter gør Kommissionen og den franske regering gældende, at enhver forskel i afgiftssatsen, anvendt på samme beregningsgrundlag, her varens værdi, er i strid med Traktatens artikel 95, stk. 2, når konkurrenceforholdet mellem to varer er fastslået, uden at det er nødvendigt at tage i betragtning, hvilken indflydelse denne forskel i afgiftssatsen har på detailprisen og dermed på forbrugerens valg.

13 Den belgiske regering derimod gør gældende, at artikel 95, stk. 2 — i modsætning til artiklens stk. 1 — kræver opfyldelse af yderligere en betingelse, nemlig at forskellen i afgiftsbyrden må antages at have en protektionistisk virkning til fordel for indenlandske varer. Man må derfor vurdere de mulige økonomiske virkninger af den pågældende afgift, anfører regeringen.

14 Domstolen har i dom af 27. februar 1980 (sag 168/78, Kommissionen mod Frankrig, Sml. s. 347) fastslået, at mens bedømmelseskriteriet i artikel 95, stk. 1, består i en sammenligning af fiskale byrder, det være sig afgiftssatsen, beregningsgrundlaget eller andre nærmere omstændigheder, benytter man i stk. 2, under hensyn til de vanskeligheder, der er forbundet med at foretage en tilstrækkelig nøjagtig sammenligning mellem de pågældende varer, et mere omfattende kriterium, nemlig et internt afgiftssystems protektionistiske karakter.

15 Heraf fremgår, at afgørelsen af, om en bestemt fiskal byrde er forenelig med artikel 95, stk. 2, må ske i lyset af denne byrdes indflydelse på konkurrenceforholdet mellem de pågældende varer. Det afgørende spørgsmål er derfor, om byrden kan indvirke på markedet ved at nedsætte det potentielle forbrug af importerede varer til fordel for konkurrerende indenlandske varer.

16 Følgelig kan man ved vurderingen af, om der reelt er tale om protektionistiske virkninger, ikke se bort fra prisforskellen mellem på den ene side øl og på den anden side den vin, der konkurrerer med øl. Den belgiske regering har herved oplyst, at literprisen på øl, incl. afgifter, i gennemsnit udgør 29,75 BFR, mens den tilsvarende pris på en liter dagligvin udgør ca. 125 BFR, dvs. fire gange ølprisen, hvilket svarer til en prisforskel på 95,25 BFR pr. liter. Heraf slutter den belgiske regering, at der, selv om man anvender samme momssats, fortsat vil bestå en væsentlig prisforskel; reduktionen af denne forskel vil være så ubetydelig, at den ikke vil påvirke forbrugernes valg.

17 Hertil har Kommissionen oplyst, at to navngivne belgiske forretninger sælger de billigste vine til 61 BFR pr. liter, incl. afgifter. Den belgiske regering har ikke

anfægtet dette tal, men har på baggrund af oplysninger fra en af forretningerne præciseret, at salget af vine, der koster mindre end 80 BFR, og som bl. a. er vin solgt i 5 liters plastikdunke samt vin, bestemt til madlavning, kun udgør 15,6% af det totale vinsalg. Den belgiske regering finder, at sådanne vine snarere bør sammenlignes med almindelig øl, der sælges fra 17 BFR pr. liter.

18 Efter det foreliggende må det konstateres, at Kommissionen ikke har godtgjort, at prisforskellen mellem de øl- og vinkvaliteter, der kan sammenlignes, er så lille, at forskellen på 6% i momssatserne for de to varer vil kunne påvirke forbrugernes adfærd. Kommissionen har således ikke bevist, at denne forskel har protektionistiske virkninger til fordel for øl til hjemmeforbrug.

19 Heller ikke de tal, som Kommissionen har fremlagt vedrørende udviklingen i forbruget af øl og vin, viser, at der findes en protektionistisk virkning. Kommissionen har oplyst, at forbruget af øl i Belgien nåede et højdepunkt i 1973 og har været faldende siden da. I modsætning hertil er forbruget af vin tredoblet i løbet af de sidste 20 år; dog er stigningstakten for forbruget af vin dæmpet noget siden 1980 og har stabiliseret sig på samme niveau i 1982 og 1983.

20 Selv om disse tal klart viser en generel tendens i forbruget af de pågældende varer, kan det ikke med sikkerhed fastslås, at der er en årsagssammenhæng mellem den beskrevne udvikling og indførelsen i 1977 af en højere momssats for vin. Følgelig kan Kommissionen ikke med rette påberåbe sig tallene til støtte for det synspunkt, at stigningstakten i forbruget af vin er blevet bremset og endeligt standset netop på grund af indførelsen af en højere momssats for vin. Dette synspunkt er heller ikke i overensstemmelse med det faktum, som anført af den belgiske regering og ubestridt af Kommissionen, at momssatsen for øl er blevet forhøjet 3 gange i perioden 1978 og 1983, uden at disse ændringer i satsen på mellemlangt sigt har bevirket en nedgang i forbruget af øl til fordel for vin.

21 Kommissionen har således ikke godtgjort, at afgiftsordningen har protektionistiske virkninger. Følgelig bør sagsøgte frifindes.

Sagens omkostninger

22 Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagens omkostninger. Da Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og Den Franske Republik som intervenient til støtte for dens synspunkter har tabt sagen, bør de tilpligtes in solidum at afholde sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) Sagsøgte frifindes.

2) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber og Den Franske Republik betaler sagens omkostninger in solidum.

Mackenzie Stuart O'Higgins Schockweiler Bosco

Due Everling Bahlmann Joliet Moitinho de Almeida

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. juli 1987.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident